

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in valja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na doma za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četr let 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača za leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušlja do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo Koroska cesta št. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačajo od enostopne petitive za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Štiridesetletnica.

Štirideset let je preteklo, kar izhaja naš list. Njegovo ime je znano v zadnji slovenski hišici na Spod. Štajerju. Ko se je naše ljudstvo komaj začelo vzbujati k političnemu življenju, stal je že »Slov. Gospodar« ob njegovi strani, učeč, bodreč in navdušujoč. Mnogo nasprotnikov smo imeli, toda izginili so, a mi smo ostali. Naši uredniki so morali pred sodišča, plačevati so morali globe, vlačili so jih v ječe, a vendar »Slovenski Gospodar« še živi in postaja od leta do leta krepkejši. Drži ga njegov program, kateremu se nikdar ni izneveril: »Vse za vero, narod in cesarja!«

Vse naše politično življenje je tesno zvezano z zgodovino našega lista. Mi za ljudstvo, a ljudstvo za nami. To razmerje med našim kmečkim ljudstvom in njegovim listom hočemo ohraniti tudi zanaprej. Mi živimo in delamo le za ljudstvo, to je naša edina naloga, za to smo tukaj!

Danes, ko stopamo s to številko v 41. leto svojega izhajanja, zopet javno zatrjujemo, da bo naše delo posvečeno le blagorju slovenskega kmečkega ljudstva na Spodnjem Štajerskem in ponavljamo svojo zvestobo do starega našega programa.

In kakor dosedaj, tako upamo, bo tudi v prihodnje smatralo spodnještajersko kmečko ljudstvo naš list za svojega najboljšega in najzvestejšega prijatelja ter ga rado sprejemalo pod svojo streho!

V novem letu.

Veselo novo leto! Ta klic je šel ravnokar pretekli dni od ust do ust. In sedaj stoji pred nami zopet delo enega celega leta. Ne bojimo se dela, ampak z veseljem ga pozdravljamo in z upom na obile uspehe. Uspehi morajo priti, kajti naši nameni so pošteni in naša volja je krepka. Moči in blagoslova pa prosimo in upamo od Boga.

Prva naša skrb bo organizacija kmečkega stanu. Vsi stanovi se združujejo in organizirajo. Le največjemu delu našega slovenskega naroda dosedaj nihče ni poskrbel za organizacijo, v kateri bi branili svoje stanovske zadeve ter odbijali napade na nje, naj prihajajo od katere strani koli. Ko bo list prišel med naše naročnike, bo Slovenska kmečka zveza, v kateri se bodo zbirali kmetje in njih prijatelji, postavno potrjena in potem bodo hitela vabila na vse

LISTEK.

Uredniška pisma.

Niso nam ugajale zadnje zime! Malo snega in malo mraza, to ni prava zima! Sanjali smo o zimah, ko tedne in tedne tečejo sani gladko po snegu, ko škriplje sneg pod nogami, ti zastaja sapa od mraza in cvetejo na oknih noč in dan ledene rože... Letošnja zima je taka! Ali ne slišite veselo ga cingljanja zvončkov, ki zvone izza gostih griv prhajočih konj, vpreženih pred lahkoletne sani? In glejte te ljudi, kako se zavijajo preko čez usesa v tople suknje, mehke kožuhe, volnene robce... Doma na ognjišču pa nesprestano praskota ogenj, mnogo se trudi proti velikemu mrazu, a zaman... Letos imamo pravo zimo! Polovičarske, mehke zime pa nam ne ugajajo.

Dolgo vrsto let je bil naš list namenjen vsem stanovom spodnještajerskih Slovencev. In naša pisava se je morala ozirati na vse strani. Težko je bilo to delo in vsak stan je zahteval še to in ono od lista. Sedaj smo vrgli proč vse ozire na druge stanove in naši predali so posvečeni le kmečkemu stanu, malemu ter velikemu posestniku, ter vsem, ki so v pomoč pri kmečkem delu. Dovolj je listov na Slovenskem, da si lahko ostali stanovi drugod iščejo prostora za svoje težnje. Razmere časa zahtevajo, da naše delo za kmečki stan ni polovičarsko, ampak popolno.

Mnogokrat se pritožujejo dopisniki, da jim črtamo mesta, v katerih najkrepkeje in najpogumnejše vihtijo svoje meče proti nasprotniku. Pravijo, da zapadejo na ta način najkrasnejši proizvodi slovenske polemike urednikovi brezokusnosti... Nočemo se o tem pripraviti, ampak rečemo le: Spoštujemo visoko vse dopisnike in s hvaležnostjo sprejemamo njih dopise. Toda kakor na eni strani ljubimo dopisnike, tako na drugi strani iz dna duše sovražimo ječe in

strani, da kličejo na ustanovni zbor Slovenske kmečke zveze. Slovenski štajerski kmetje bodo prvi med slovenskimi sobraty, ki bodo imeli svojo stanovsko organizacijo.

Roko v roki s to organizacijo bo morala iti priprava za bližajoče se državnozbornske volitve. Še ta mesec bo zboroval stari državni zbor, potem se mu zaprejo vrata državne posvetovalnice in poslanci položijo svoje mandate v roke volilcev. Stari volilni okrajci ponehajo, in na njihovo mesto stopi za Slovenski Štajer sedem novih volilnih okrajcev, v katerih bodo imeli odločevati slovenski kmetje. Slovenska kmečka zveza bo imela dela dovolj. Z novo liberalno stranko, ki jo je pomagala ustanoviti tudi lakomnost za mandate, je katoliško-slovenskim kmečkim Slovincem vzrastel nov nasprotnik. Ali je nevaren? Ne, kajti mi zapupamo v trezno razsodnost naših dobro verskih in narodnih kmetov, da se ne bodo vsedli na limanice mladim advokatskim koncipientom in liberalnim učiteljem, če imajo tudi tuintam par nezadovoljnih kričačev za seboj, kričačev, ki nikdar niso nič pametnega storili v javnosti, pač pa le zmedo in zmešnjavo. Na Kranjskem je umrl liberalizem in štajerski kmetje niso tako kratkovidni, da bi to mrtvo telo sprejeli v svoje naročje. Pogumno hočemo stopiti v volilne boje ter odbiti na cel črti sijajno prvi liberalni napad. V nas je zavest, da se trudimo za slovenski kmečki stan, v nas je pogum za vse boje, pri nas bo tudi zmaga!

In med tem, ko bomo peljali kmečke može v boj in do zmage, ne bomo pozabili na kmečko omladino. To je naš kmečki naraščaj, naša nada in bodočnost. Skrbeli bomo po naših društvih, da bo kmečka omladina kos svoji bodoči nalogi. Ž njo skupaj se bomo izobraževali in usposabljali za viharo prihodnost.

Starih točk iz programa spodnještajerskih Slovencev, vere in jezika tudi ne bomo pozabili. Celih štirideset let že deluje naš list v tem smislu in vsled tega je našel med kmetom tudi vedno popolno zaupanje. Svojemu staremu programu se tudi zanaprej ne bomo izneverili, ampak z našim vernim slovenskim kmečkim ljudstvom delili bomo vse žalostne in vesele trenutke.

Boji nam pretijo v novem letu, a mi se jih ne bojimo in verujemo v zmago! Dela je sicer treba, a mi znamo delati. Z vihrajočo kmečko zastavo korakamo ponosno v novo leto!

zapore... Samo zaradi tega dela včasih naše pero neusmiljeno debele črte po dopisnikovih rokopisih. Saj tudi drugih razlogov ne moremo imeti. Ali mislite, da urednik ni vesel, če mu ni treba mnogo delati, če opravijo zanj večino dela pridni dopisniki? Govorili smo odkrito, bodimo si, torej cenjeni dopisniki, prijatelji, četudi se križajo tuintam naša pota iz varnostnih ozirov.

Za nas se namreč ječe in zapori hitreje odpirajo nege za druge. Mi poznamo na Avstrijskem okrajnega glavarja, ki tje kradel ljudem po okraju denarje. Višje oblasti so vedele za to in časniki so pisali javno o tem. Toda niti višje oblasti niso storile korakov, niti se je ganil državni pravdnik. Treba bi bilo sedaj vse skupaj zapreti. A vsi nosijo — gosposke suknje. Tatiče zapirajo, tatovi pa hodijo prosti po svetu.

Mlada stranka starega kranjskega liberalizma se je veliko trudila, da si je našla pravo ime: čista, napredna, svobodomiselnost, vsi ti pridevki so se ji zdeli vabljivi. Med tem pa je izhajalo njihovo glasilo „Narodni list“. Zakaj se niso imenovali po njem? Kako lepo bi se glasilo: „Stranka narodnih licev“.

Z Bogom! Na svidenje!

Gorjančevega Janeza novoletno voščilo.

Priredil I. Z.

Gorjančev Janez je kaj rad videl Škrpanovo Urško. Šel je že najmanj 6 ali 8 krat k Škrpanovim snubit, — a Urška se je vedno izgovarjala. Urška mu ravno ni bila nasprotna, a mislila je, da se tako važna stvar mora dobro pretehtati in preudariti. Zato tudi Janeza ni popolnoma odklonila, ampak ga je vedno potolažila na Veliko noč, od Velike noči na Binkošti in od Binkošti zopet na Veliko noč.

In še enkrat „Narodna“ stranka in ljudska šola.

Naši »mladi« so čitali z velikim pridom »Slov. Narod«. V dokaz navajam dejstvo, da se njihovo glasilo »Nar. List« poslužuje v boju zoper politične nasprotnike istih izrazov, kakor njih vzor Malovrh v Ljubljani. »Strupena gonja«, »nevednost«, »hudomušnost«, »zavijalci resnice«, »blagoslovljeni sodrujniki«, »maziljenci« (čisto novo!) »mariborski nadzvojitelji« itd. itd. taki in enaki izrazi se jim kar cede iz ust. Nas ta pojav na Štajerskem ne bo spravil iz ravnotežja, ampak bomo stvarno reč razmotrivali. Stavimo tedaj vsakemu poštenjaku vprašanje: 1. Ali zasluži stranka, koje prvi klic je bil »več nemščine!« ime »Narodna stranka«? »Več nemščine« je bil dosedaj vedno bojni klic nemškutarjev, in sedaj si ga je srečno tudi prisvojila »Narodna stranka« na Štajerskem. Kdo se ne spominja pri tem, da se tudi hrvatska mažaronska stranka imenuje »Narodna stranka«. Zatorej, čuvajte se volkov, ki hodijo okrog v ovčji obleki! Za nemščino v naših ljudskih šolah skrbe morebiti še preveč različni okrajni glavarji, okrajni in deželni šolski nadzorniki, sploh vsi politični uradniki gori do namestnika, tako da »Narodni stranki« ne bo več mnogo dela preostajalo. Koliko se je pa do sedaj v tej stroki doseglo v ljudski šoli, to ni samo znano gotovim »učiteljskem krogom«, ampak tudi drugim. In tudi iz prvega dela stvarnega in odkritosrčnega govora g. nadržitelja Strmška se da posneti, s kakim uspehom se nemščina po slovenskih ljudskih šolah poučuje. Mi še enkrat ponovimo, škoda za čas in trud, ki se vporabi za ta predmet v škodo drugim potrebnejšim strokam. Analitični način pri pouku jezikov je znan že dvajset let, in kar sta Schreiner-Bezjak izdala drugo nemško vadnico, bo tudi že precej šest let. Kje so vspehi nemškega poduka? Ne pehajmo se tedaj za tem fantomom, ampak pripoznajmo mirno in počeno s Strmškom: »Čudežev tudi učitelj ne more delati«. Nepoštemo in vsakega Slovencega nedostojno pa je, če se poslužijo tega predmeta za zahrbtni napad na naše bivše politike in voditelje. Št. 10 »Nar. Lista« namreč piše: »Zavožena je bila dosedanja politična smer, da se v ljudskih šolah ne sme poučevati nemščina. Naši voditelji so vpili: ven z nemščino, ali ljudstvo jo je zahtevalo. Lahko trdimo, da ne bi imeli toliko odpadnikov, ko bi bili naši voditelji ubrali drugo taktično smer in bi se kdaj posvetovali o tem perečem vprašanju z našimi narodnimi (?) strokovnjaki«. Naši bivši voditelji so morali tako ravnati, če so hoteli ime narodne stranke zaslužiti. Odložili so svoj ščit neomadeževan in zato jim bomo vedno hvalo vedeli. Naši mladi pa izganjajo hudiča z belcebumom, nemškutarstvom z nemščino. To politiko naj razume, kdor more, mi smo preslabi. Drugo vprašanje

Med tem časom pa je brila z njim vedno norec in ga držila, kjer je le mogla. O Božiču je bil Janez zopet pri Škrpanu ter prosil odločno za njeno roko. Urška se je le smejala, končno pa je vendar rekla:

„Da, Janez, ako mi na novega leta dan prej novo leto voščiš, kakor jaz tebi, hočem biti ob svečnici tvoja. Pa zapomni si, ti mi moraš še pred voščilom reči: „Dobro jutro.“

Janez pogleda pri teh besedah okoli sebe, kakor četrletna mačka, ki ji miš pred nosom v luknjo pobriše. Predlog je bil nad vse zvit. Urška je imela dobro nabrušen jeziček, in ker ji mora pred voščilom še „dobro jutro“ reči, je popolnoma prav sklepal, ako je mislil, da mu na „dobro jutro“ takoj odgovori: „Srečno novo leto, Janez!“ Potem se pa lahko zopet za njo obrise in gre svojo pot. Ona se mu bo smejala, kakor lisica vrani, ko je sir dobila.

Urška se je glasno nasmejala, ko je videla kisel Janezov obraz. Ta je šel popolnoma potr in klavren domov. Po potu premišljuje Urškin predlog. Kar mu šine drzna misel v glavo. Mogoče bi se le dalo Urško prekaniti. — Premišljeval in premišljeval je, in polagoma je skoval natančen načrt. — Morebiti bi se dalo Urško na novega leta dan pri prvem nagovoru tako prestrašiti, da bi ne mogla niti ust odpreti. Potem bi bila cela stvar rešena.

Janez premišljuje in kuje dalje, vedno popolnejši postaja načrt, na Silvestrov večer je gotov. Po večerji pokliče Miho, prvega hlapca, ki je bil močen kakor medved, k sebi ter se dolgo pogovarja z njim.

Na novega leta dan gre Janez previdno k zgodnji maši. Na vse strani gleda in pazi, da ga ne bi kje zalotila Urška. Zaman se je bal; Urška niti mislila ni, Janeza prekaniti. Saj jo mora on prvi nagovoriti in potem mu bo že s hitrim jezičkom besedo prestrigla.

Po maši jo zopet previdno ubere domov. Domov prišedši se poda v hlev. Črez nekaj časa pride hlapec Miha z